

Trakya (Balkanlar) Kültürü İle Anadolu Kültürü Özellikleri. Refik Engin

Yılından beri Anadolu topraklarına ardında Balkanlara göçler ile milletlerin kültürlerinde büyük değişmeler olmuştur. Buna damgasını vuran ve ardından geri çekilirken bile büyük izler bırakan Türkler olmuştur. Nedeni ve zamanı ne olursa olsun büyük göç ile halkların kültürlerinde yaşantılarında değişmeler mutlaka olmuş ve olmaktadır. Bazen göçlerin sık sık olması bir de buna devletin ve ya devletlerin karışması kültür yozlaşmalarına yol açmıştır. Bu yozlaşmaya en çok direnen yine tarikat kökenli içe dönük yaşamak zorunda kalan topluluklar olmuştur. Bazı topluluklar hatta milletler bile dilini ve dinini ve kültürünü bırakmak zorunda kalmışlardır. Günümüz Türkiye Cumhuriyeti birçok kültürü bir arada barındırdığını biliyoruz. Anadolu kültürüne benzemeyen kendine has bir olgusu olan Trakya ve Balkanlar kültürü zaman zaman Anadolu kültürüne taban taban zıt olacak kadar farklılıklar göstermiştir. Anadolu yeni gelen konukları ile yerli halkın zaman içinde kaynaşması ile yeni kültürlere açılmış, yinede benliğini korumaya çalışmıştır. Türklerin en çok ilgisini çeken veya mecburi olarak yaşamaya zorlanan kültür Arap Acem kültürü olmuştur. İslam olgusu altında bazı cahil kişi ve liderlerce kendi öz benliğini unutturulmak istenmiştir. Osmanlı devletinin zamanla milli politikası halini alan İslami Arapçılık politikası Türk'ün kendi benliğinden uzaklaşmasını yozlaşmasını amaçlamıştır. Buna uymayanlar en zor şartlara özenle Irak yerlere uç mevkilere Bu uygulamaya reva görünenler bu sürgünden bir bakıma yararlanmak istemişler. Kendi benliklerini ve inançlarını rahatlıkla sürdürmüşlerdir. Bu Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşuna kadar sürmüştür. Mustafa Kemal Atatürk'ün laik Türkiye Cumhuriyetinin de yeni bir dönem başlatılmış. Yıllardır sürdürüle gelen uygulamalardan menfaatleri olanlar kısa zaman içinde yeniden peyda olmaya başlamışlar. Kaybolmaya başlayan dinci akımlar 1950 li yıllardan itibaren artan bir sayı ile günümüzdeki durumlarına gelmişlerdir. Tesadüf müdür bilinmez geleneklerimizin kaybolmaya başladığı yıllar olan 1970 li yıllardan itibaren gücünün korku ve günah sistemi ile çalışan bu tür kurumların etkinliklerinin başladığı yıllardır. Bazı kendinin bilmez sözde önder aydın kişilerinde yardımı ile geleneklerimiz bırakılmıştır. Bu gün yeni nesillerimizin eski geleneklerin birçoğunun adını sanını dahi bilmediğini görüyoruz. Yüz yıllardır yıkamadıkları kurumları buldukları ilk fırsatta yozlaştırmaya başlamışlardır. Kısa zaman olmasa bile pek yakın zamanda tarikat kökenli toplumların bu etkilenme ile kaybettikleri öz değerlerinin aramaya başlayacaklarını umuyoruz. Günümüzde hala doğudan batıya bir göç olgusu yaşanmaktadır. Göç ile de bazı kültürlerde taşınmaya çalışılmaktadır. Geldikleri yerde bu kültüre yabancı olanların hoş görüsü her zaman iyi olmamaktadır. Bazı araştırmacılarımız bunu göz ardı ederek çalışmalar yapmaktadırlar. Esas değeri bir yana bırakılarak kendi inanç ve düşüncelerine göre hatta siyasi görüşüne göre yoğurmaya tanıtmaya çalışmaktadırlar. Bunlar maksatlı ve zararlı çalışmalardır. Bu şekilde davranarak kafaları karıştırarak içinden çıkılmaz bir durum olmasını sağlamak istiyorlar. Çok kısa zamanda yapılan araştırmalar iyi sonuçlar vermemektedir. Kendilerine göre düzenledikleri bu araştırmaların o toplumca kabul edilip edilmeyeceğini bilmeden doğal olmayan biçimde yazarak buralara gelecek olan iyi niyetli gerçek araştırmacılarında yollarına bir tıkaç koymaktadırlar. Anadolu kültürünün içinde var olan ve en etkili olması için uğraşılacak da Arap kültürü ve inanışdır. Arap kültürünün yapısı Müslümanlık öncesine dayanmaktadır. Korku ve günah ile beslenen bu kültürü destekleyen azımsanmayacak bazı kitlelerce sistemli olarak beslenmektedir. Bu tür olgulara gözlerini yuman kulaklarını tıkayanlara ne demeli. Bu tür sistemli çalışmalar Türk milletine ve Türk kültürüne zarar vermektedir. Yüce önder Mustafa Kemal ATATÜRK'ÜN devrimleri ve ilkeleri hiçe sayılmak istenmektedir. Ulu orta her yerde hatta Anıtkabirde bile ona hakaret edenlere rastlamak neredeyse olağan hale getirilmek için uğraşılıyor. Arap kültüründen etkilenmeyen, onun egemenliğine girmeyen bir avuç Türkmen gurupları içindeki tarikat kökenlilerin varlığı bile onları çok rahatsız kılmaktadır. Çünkü bu toplumlarda hala Türklerin eski dini olan ŞAMANİZM etkilerine rastlamaktayız. Türkler Müslümanlığı o günün şartlarında yaşadıkları için kabul etmişlerdir. Trakya ve Balkanlarda ister tarikat kökenli ister olsun ister olmasın inancı ile töresi ile ŞAMANİZM etkilerine bolca rastlanmaktadır. Bu Ehl-i Beyt'e bağlı olanlarda en üst düzeyde yaşanmaktadır. Trakya ve Balkanlarda Arap ve Orta doğu kültürünün izlerine pek rastlanılmaz. Bu o zaman şartlarında milletlerin hatta kabilelerin kendine has inanç ve itikatlarının doğmasına yol açmıştır. Trakya'da gelenek ve görenekler itikatlar, inançlar törelerin iyi bir biçimde yine tarikat ehli kabile ve toplumlarda bulunmaktadır. Bu iddiamızı kanıtlayacak kendi çabam ile araştırdığım AMUCA kabilesi mensuplarında bu olgulara bolca rastladım. Trakya'da aşırı bir dinci kesim ile aşırı uçların başarı olamamasının tek nedeni bu tür toplumların bu tür olgulara yapı olarak ters gelmesinden dolayıdır. Ayrıca Trakya'da ki toplumlarda aşırı derecedeki ATATÜRK sevgisini unutmamak lazımdır. Bu sevgi Ehl-i beyte bağlı olanlarda daha da fazladır. Trakya'da Ehl-i Beyte bağlı bir tarikat ehlinin evinde konuk olsanız iki şeyi mutlaka görürsünüz. Biri Hz. Ali'nin resmi diğeri de Atatürk'ün resmidir.

Kötü oyunun oyuncuları yüz yıllardır aynı oyunu, aynı senaryoları oynamaktadırlar. Bunlara bilerek veya bilmeyerek yardımcı olunmaktadır. Günümüzde kendilerini Ehl-i Beyt e bağlı gösteren bazı tarikatları gelenlerinin Arap kökenine sahip çıkıp soy ağaçları altına gizlenmeleri bu tür oyunculara cesaret vermektedir. SEYİTLİK sisteminin bazı yeni reformlara gitmesi gerekmektedir. Biz buna örnek olarak yine iyi tanıdığımız bir tarikattan örnek vermek istiyoruz. Ehl-i Beyt e bağlı Laik ve Atatürk ü ve reformlarını seven uygulayan bu toplum Trakya'da GÜLŞEN'İLER olarak tanımlanan ve bilinen Şeyh Bedreddin'ilerdir. Günümüzde hala Abdallardan ve Hacı Tahirlilerden olmak üzere ikişer BABA seçmektedirler. Babadan oğulla geçen bir sistemde Anadolu'ya özgü sistemlerden farklı olarak soyun en laiğinin geçmesi yine nasiplilerin oyları ile belirlenmektedir. Bir baba oğlunun ehli olmaması halinde Babalığı başka bir akrabasının ehli olanına verdiriyor. Hatta günümüzde bu tarikatın en kıdemli 4 Bedreddin'i Babasından biri olan Kısmet Aktaş Babaya Seyitlik sistemini ve bağlantısını sorduğumuz da şu cevabı verdi. Evet, bizim yolumuz da SEYİTLİK sistemi güdülür, ama bu soy Seyitliği değil bir nevi MANEVİ SEYİTLİKTİR demişti. Şeyhimiz Bedreddin Mürşidi AHLÂTLI HÜSEYİN den el alması ile bizlere geçmiştir. Ahlâtlı Hüseyin'in soyu on birinci İmama Hasan-ül Askeriye çıkmaktadır. Şeyhimizden Babalık alanların Seyit gibi muamele görmesi ve tanınması bu nedene dayanmaktadır. Bizler, Arap **seyitliğini bilmeyiz biz Türkmen töresi ile yaşar onu uygularız** demişti. Hatta yolumuzun yürümesi için ehli bir kişiye babalık verilme vakti gelmiş geçiyor demişti. Bu tarikata bağlı olanların liderlerine olan saygıları çok büyüktür. Demek ki sevgi ve saygı için Arap kökenine bağlı olmak gerekmiyormuş. Hatta abdal koluna bağlı Baba vekili Yaşar Yaşa DEDE “Babalar soy itibari ile tarikatımız da itibar ve saygı sevgilerimiz büyüktür. Eğer Baba makamına laik olmadığı zaman O MAKAM VE SOY ONU ORADA BIRAKMAZ demişti. Anadolu Seyitlerinde bir liderin veya lider olacak vekilin toplumca yargılanıp hesap sorulup sorulmadığını bilemiyoruz. Ama Şeyh Bedreddin'iler de bir can bile bir tarikat liderine gerektiğinde halk huzurunda erkâna göre suçu varsa hesap isteyebilmekte imiş. Hala iki tarikata devam eden Amuca Kabilesi 7 nesil sayarak evlilik töresini uyguluyor. Akraba evliliğine tüm Trakya halkı karşı çıkıyor. Kolay beri bir komşu kızını bile almak istemiyorlar olması örnek alınmalıdır. Tıbbın günümüzde yasakladığı akraba evlilikleri bazı çıkarıcılarca hala uygulanmakta gelecek nesillerimiz menfaat uğruna harcanmaktadır. Hatta Trakya'da tarikatlarında Musahip erkânı uygulayanlar Musahip olanların kızı ve çocuğu bile evlenme yapamamaktadır. Şeyh Bedreddin'iler ile Ali Koçlular liderleri nasip verdiği kişilerin evlatları ile öz evlatlarının bile evlenmelerini erkânlarına aykırı görmektedirler. Toplumlarda dil ve din değişmesi bile törelerin değişmesini sağlayamamıştır. Anadolu halkında hala uygulanan çok eşitlik ilkesinin Trakya'da uygulanamaması yine TÜRK töresi ile olmamaktadır. Çok eşlilik Arap töresinin bir ürünüdür. Anadolu'dan gelen bazı aileler bu uygulamayı Trakya'ya geldiklerinde uygulamamaktadırlar. Buna çevre baskısı ile aklın üstünlüğü dememiz yanlış olmayacaktır. Türkiye'de oluşan bu olguların ekonomik durumlara ve yetersiz tahsile bağlayanlar geri kalmışlığın bu iki nedene bağlı olmadığını görmeleri daha ne kadar sürecektir. Sırası gelince “Cennet analar ayağı altında “ diyenler Türk kadının gururunu ve haysiyetini birkaç geri zekâlinin ayakları altına mı alacaklardır. Biz “ Ne Şam'ın şekerini nede Arap'ın yüzünü görmek istiyoruz.” Biz dinimizi töremizi, dilimizce özgürce, gönümüzce yerine getirmek istiyoruz. Ayrıca bir milletin diğer millete göre üstün olduğunu da iddia etmiyoruz. Bizim inancımızı da yapmalarını mecbur kılmıyoruz. Biz artık inancımızdan dolayı bazı kendini bilmezlerin toplumlarımızı rahat bırakmalarını istiyoruz.

NE MUTLU BUNU, KABUL EDİP UYGULAYANLARA.

Not. Bu yazımız Nefes dergisinin 1996 yılında 34. sayısında yayımlanmıştı. Bazı ufak ilaveler yapılmıştır.